

առանց վարանելու իրահամարձակ ձեռնա- մուխ եղաւ իրագործելու բարին:

«Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան» հիմնարկումը պիտի համա- խմբէր ազգային ոյժերն եւ ուղղութիւն տար անոնց զիտակից քայլերով կանգ- նելու, բարձրացնելու հայ ոգին իր թմրու- թենէն, հայ տնտեսութիւնը իր անկումէն եւ այսպէս թելաւորելու հայ արծիւը սաւառնելու ճախրելու դէպ ի բարձունքը ազգային քաղաքակրթութեան:

Եւ Պօղոս Նուպար փաշա եղաւ հիմնա- դիրը այդ Հ. Բ. Ը. Միութեան (1906), առատօրէն մաս հանելով իր հարստու- թենէն ազգային վեմ չհիմնարկութեան: Հիմնադրին ձեռք կարկտեցին հայ մեծա- տունն եւ աղքատը. Միութիւնը կազմուե- ցաւ, եւ հայ ոյժը միութեան մէջ երեւցաւ հզօր, ընդունակ բարեգործելու ընդհանու- րին եւ մասնաւորին, թշուառին եւ այր- ւոյն եւ որբին: Արագութեամբ գտաւ ար- ձագանգ բարեգործին ձայնը հայ սրտերուն մէջ, աճեցաւ, ստուարացաւ բարերար- ներու թիւը, ընծիւղեցան ճիւղեր քաղաք- ներու եւ զիւղերու մէջ, ուր հայը հաստա- տած էր իւր բնակութիւնը. կազմեցին ողորմութեան կաթիլներն առուակներ, որոնց ամփոփումը Միութեան հողի վրայ հոսեցուց գետեր, ողողելու, ծաղկեցնելու ամայութիւնը, մխիթարելու վշտահար- ները, կեանք ներշնչելու այրիներուն եւ որբերուն: Զուարթացան հայ անդաստան- ները, սնունդ առաւ հայ մանկտին, նիւ- թապէս եւ բարոյսապէս հնձեց հայ ժողո- վուրը հայ բարեգործութեան պտուղները:

Չեռնարկութեան յաջողութիւնը եւ բարգաւաճումը եւ օգտաւետութիւնը խրա- խոյս առնեց ինքնին Հիմնադրին եւ Բարե- րարը կրկնապատկեց, յաճախեց իւր բա- րեգործութիւնները աւելի առատածեռնու- թեամբ: Զգաց հաճոյքը բարեգործութեան մէջ. թշուառին ժպիտը եւեց իր սրտէն գրոհունակութիւն. հայրենասէր ոգին գոր-

ծեց նոր ուսումներ հայրենի առաքինու- թեան մէջ. եւ աշխարհը լսեց հիացախառն հռչակը նոր Հիմնարկութիւններու, նոր բարեգործութիւններու, որոնցմով կ'օժ- տուէր Ազգը իւր աղէտի օրերուն եւ ի տես լուսաբեր առաւօտին կը զգենուր յոյս եւ խրախոյս: Անոնց թուին մէջ են Նու- պարեան վարժարանն ի Հելիոպոլիս, Հայ Ռուսակոյակի Հիմնարկութիւնն ի Բրիւսէլ (1924), Հայաստանի Պատմու- թեան եւ Գրականութեան միջակակ- անը յՕքսֆորդ եւ յԵրեւան, Նուպարեան Մատենադարանն ի Պարիս (1927), Երեւանի Ակնարոտարանն ի յիշատակ հանգուցեալ Տիկին Մարի Նուպարի, Հայ Ռուսակոյակի տունն ի Պարիս եւ վեր- ջապէս Նուպարաշէնը Հայաստանի եր- կինքին տակ:

Ասոնք հսկայ մահարձաններ են կանգ- նուած յանցս ճանապարհաց ի յիշատակ Մեծ Հայրենասէրին եւ Մեծ Բարերարին, եւ պիտի պատմեն դարերուն Պօղոս Նու- պարի անունը:

Անոնք որ տեսան Բարերարին բարե- գործութիւնները, անոնք որ վայելեցին եւ պիտի ըմբռնեն անոր երախտիքները, պիտի մասն համակուած սիրով հանդէպ Պօղոս Նուպարի. պիտի ապրի անոնց երախտագէտ կուրծքերու մէջ անմոռաց յիշատակը երախտաւորին: Պիտի յար- գուի անոր սուրբ կամքը.

«Այլ ինձ յիշատակ արասցէ որ զի՛ սիրէ»:

Հայ Ազգը բովանդակ՝ երախտագէտ է իւր մեծ Բարերարին:

Նաեւ «Հանդէս Ամսօրեայ» ի, խմբա- գրութիւնը պիտի տօնակամբէ երախտա- գէտ զգածումներով Հայ Գրականութեան եւ Բանասիրութեան մեծ պաշտպանին Յիշատակը, անոր, որ զիտցաւ բարձր գնահատել հայ բանասիրական ուսմանց կարեւորութիւնը տոհմային գրականու- թեան բարգաւաճման համար եւ հանդի-

սացաւ քաջալեր իւր առատ նուիրատուա- թիւններով: «Հանդէս Ամսօրեայ» իւր Բա- նաստմեակին առթիւ լոյս հանած Յիշա- տակարանը ձօնած էր նորին վեմութեան Պօղոս Նուպար փաշային, իբրեւ Մեկե- նասի Հայ Բանասիրութեան:

Սէր եւ յարգանք իր Յիշատակին:

ԽՍԲ. «ՀԱՅՐԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ»:

ՊԵՏՐԻԿ ԿԻԼՊԵՆԿԵՆ՝

Հայ ժողովուրդը կ'ողբայ իւր մեծա- սիրտ, ազնուական եւ բարերար անդամնե- րու շարքին նաեւ Պատրիկ Կիւլպէնկեանի մահը († 12 Յունիս ի Նիւ Եորկ):

Նա սիրած էր անաղմուկ եւ լոկի ծա- ուայել իւր Ազգին:

Պատրիկ Կիւլպէնկեան, ծնած ի Թա- լաս Կեսարիոյ 1857 ին, կը պատկանէր Կիւլպէնկեան մեծանուն Գերդաստանին, որ վերջին դարու մէջ հանդիսացաւ հոյա- կապ իւր հայրենասէր եւ բարեգործ ձեռ- նարկութիւններով:

Նախ ի Կ. Պոլիս, եւ ապա (1900) ի Նիւ Եորկ հաստատած իւր տունը, աշա- լուրջ եւ տաղանդաւոր կառավարութեամբ ընդլայնեց իւր գործառնութիւնները: Զե- դաւ քանքարաթագոյց, այլ վեհանձնօրէն տրամադրեց իւր մտաւոր եւ նիւթական կարողութիւններու վրայ, միշտ ի նպաստ Ազգին:

Ի Կ. Պոլիս գործեց երկար ժամա- նակ իբրեւ ատենապետ Ազգային Հիւան- դանցի Հոգաբարձութեան, իբրեւ անդամ՝ Ազգային Բաղադրական ժողովին, Արմաշի Դպրեվանքին, Կենդրոնական եւ Սանասարեան վարժարաններու խնամակալու- թեանց եւ այլն:

Նիւ Եորկ փոխադրուելէ յետոյ կը տեսնենք զինքը իւր Յարութիւն եղբոր եւ Դարակեօզեան Յղբայրներու հետ գործի

լծուած՝ ընդարձակելու եւ զօրացնելու Հ. Բ. Ը. Միութեան Ամերիկայի ճիւղը: Աջակցած է Ամերիկեան Ռիլիֆին:

Իբրեւ ատենապետ իր հանգուցեալ եղբոր Կիւլպէնկեանի կտակա- կատար Հիմնարկութեան հիմնեց Սեւա- նիկի մէջ վարժարան մը, եւ ի յիշատակ իւր հանգուցեալ Տիկինը՝ Վերժինի, Մայրանոց մը ի Հալէպ: Առատ նուիրատուութեամբ օժանդակեց Երուսաղէմի մէջ բացուած Հոգեւոր Դպրանոցին:

Պատրիկ Կիւլպէնկեան կը բերէր իւր բաժինը առատածեռնօրէն առ հասարակ ամէն հանգանակութեան, որ կը ձեռնար- կուէր ի նպաստ Ազգին:

Իր նպաստներով լոյս տեսաւ վերջերս Խրիմեան Հայրիկի երկերու ժողովածուն, հրատարակուած Հայ Կրթական Հիմնար- կութեան խնամքով:

Մեր համակարիք ցաւակցութիւնը Հանգուցեալին գաւակներուն եւ Կիւլպէն- կեան Գերդաստանին:

ԽՍԲ. «ՀԱՅՐԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ»:

Հ. ԱՃԱՌՆԱՆ, Հայերէն Արմատական Բառարան- Երեւան, 1926—1930 (Հրատարակութիւն Հայաս- տանի Դ. Ս. Հանրապետութեան Պետական Հա- մալսարանի: Ապակետիւ, Թ. 10.) Հատոր Ա.—Գ., 8^օ, էջը 1232 + 1350 + 1492:

Դարակեօզի աշխատութիւն մըն է, գոր կը դնէ Հրատարակի վրայ Ուսուցչա- պետն Հրաչեայ Աճառեան այս շատ համեստ խորագրի տակ: Աշխատութիւնս պահանջքն էր ժամա- նակիս:

Հայ բանասիրութիւնը հիացաւ զարմա- ցաւ, երբ 1837ին վեհեռիկի Մխիթարեան Միաբանութիւնը՝ դիտաւոր աշխատակցու- թեամբ երեք Հայերու, հրատարակ հա- ցութեամբ երեք հայկական լեզուի, եր- նեց նոր Բաղգիրք հայկական մէջ: Կատարելու- կու ստուար հատորներու մէջ: Կատարե- թիւնը, գոր հանգէս կը բերէին այդ հատոր- ները, լիովին համապատասխան էր այն պա- հանջներուն, որոնց պարտադիր կ'ընէր ժա- մանակը իւր աշխատաւորները: Դար մը ամ- րոջը ապրեցաւ նոր բաղգիրքը. չունեցաւ